

سیاست بایدن در قبال ایران چگونه می‌تواند شانس موفقیت داشته باشد

به قلم دنیس راس (/fa/experts/dnys-ras-0/)

۲۳ ژانویه ۲۰۲۱

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/how-bidens-iran-policy-can-have-chance-succeed

العربية (/ar/policy-analysis/kyf-ymkn-thzy-syast-baydn-tjah-ayran-bfrst-llnjah/)

Also published in Bloomberg

درباره نویسنده

دنیس راس (/fa/experts/dnys-ras-0/)

سفير دنيس راس، دستيار ویژه پيشين پرزیدنت باراک اوباما، مشاور انستیتو و هموند برجسته ویلیام دیویدسون در انستیتو واشنگتن است.

هیچ کاهش تحریمی نباید بدون گرفتن امتیازات هسته‌ای صورت گیرد و معاملاتی بر اساس «اندک در ازای اندک» احتمالاً بهترین راه برای دستیابی به سازشی عملی در کوتاه‌مدت است

رابطه آمریکا با ایران هرگز آسان نخواهد بود، حتی آآمدگی رئیس‌جمهور منتخب جو بایدن برای بازگشت به توافق هسته‌ای ایران موسوم به برجام کمک چندانی نخواهد کرد. بایدن تصریح کرده که هدفش پایبندی ایران به برجام است، اما آیا خشم ناشی از کشتن محسن فخری‌زاده دانشمند هسته‌ای ایران (<https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-12-06/iran-says-scientist-was-killed-using-satellite-controlled-gun?sref=X9N3NABa>) و فرصت کوتاهی که پیش از انتخابات ماه ژوئن وجود دارد به معنای کنار گذاشتن گزینه دیپلماسی در ماه‌های آینده (از طرف ایران) است احتمالاً نه. چون علی‌خامنه‌ای رهبر ایران می‌داند که ایران به کاهش تحریم‌ها نیاز دارد، اما سعی خواهد کرد که آمریکا را وادار کند که اول تحریم‌ها را کاهش دهد و بعد از ایران انتظاری در برابر آن داشته باشد.

ایرانی‌ها با رعایت حدود تعیین‌شده برای تعداد سانتیفریوژها میزان غنی‌سازی مجاز مقدار ذخیره‌سازی اورانیوم کم‌عیار و پیاده‌کردن دو آبشار سانتیفریوژ پیشرفته نصب‌شده در کنار دیگر مواردی از این دست می‌توانند به تعهدات توافق سال ۲۰۱۵ پایبند بمانند. آمریکا به نوبه خود می‌تواند دوباره تحریم‌ها را به حالت تعلیق درآورد و نیاز شدید ایرانی‌ها به کاهش تحریم‌های اقتصادی را برآورده سازد. اما بازهم چهار تا شش ماه طول خواهد کشید که ایران تعهدات توافق هسته‌ای را رعایت کند. آیا دولت جدید آمریکا با آن‌که ایران کماکان از محدوده‌های تعیین‌شده برجام تخطی می‌کند از تحریم‌ها خواهد کاست ایرانی‌ها نه تنها بر ادامه کارشان اصرار دارند بلکه بابت هزینه‌های تحریم‌هایی که دولت دونالد ترامپ بر آن‌ها تحمیل کرده غرامت می‌خواهند و تاحدی موجه ادعا می‌کنند که پس از آن‌که ترامپ پایبندی آمریکا به تعهداتش در برجام را متوقف کرد آن‌ها یک سال تمام به مسئولیت‌هایشان تحت مفاد این توافق پایبند بوده‌اند. حتی اگر دولت جدید از پرداخت غرامت خودداری کند ولی کاهش فوری تحریم‌ها را پیشنهاد دهد و ایران هم برای پایبندی مجدد به برجام فقط برداشتن گام‌هایی را شروع کند جمهوریخواهان منتقد برجام در کنگره احتمالاً به شدت اعتراض خواهند کرد. آن‌ها هر حرکتی که اهرم فشار آمریکا را تضعیف کند در حالی که نه ایران را به پایبندی به برجام وادارد و نه رفتارهای بی‌ثبات‌کننده آن را در خاورمیانه تغییر دهد یک اشتباه بنیادین تعبیر خواهند کرد. طرفه آن‌که این امر احتمالاً هم برای رئیس‌جمهور منتخب که می‌خواهد سیاست خارجی دوحزبی را احیاء کند مسئله‌ساز خواهد شد و هم برای ایران که رهبرانش تضمین‌هایی می‌خواهند تا در صورت شکل‌گیری دولت متفاوتی در انتخابات سال ۲۰۲۴ آمریکا هرگونه توافقی به‌راحتی ملغی نشود.

اگر قرار باشد سیاست دولت بایدن در قبال ایران شانس موفقیت داشته باشد ناچار است برخی منافع متضاد را با هم آشتی دهد. اول آن که گرچه کشورهای اروپایی می‌خواهند آمریکا به برجام برگردد بیشتر جمهوریخواهان کنگره احتمالاً با هرگونه بازگشتی به توافق هسته‌ای که در آن بندهای «غروب» دست نخورده بماند و مسئله موشک‌های بالستیک یا در دسرسازی ایران در خاورمیانه شامل مذاکره نشود مخالفت خواهند کرد.

دوم آن که دولت جدید آمریکا فوریت اعمال مجدد محدودیت‌های تعیین‌شده بر برنامه هسته‌ای ایران را حس می‌کند اما نمی‌خواهد ضمن آن که به مسائل دیگر هم می‌پردازد تفاهم‌ها بر سر برنامه هسته‌ای ایران در گرو پیشرفت در زمینه موشک‌های بالستیک یا چالش‌های منطقه‌ای باشد.

سوم آن که رئیس‌جمهور منتخب اذعان می‌کند که اسرائیل عربستان سعودی و امارات خواهان اطمینان خاطر درباره اقدامات آمریکا در قبال ایران هستند تا مبادا این کشورها به اقداماتی روی آورند که استراتژی آمریکا را پیچیده کند اما این کشورها نسبت به برجام بدگمان هستند و بیم از آن دارند که آمریکا اهرم فشار خود را زود هنگام رها کند و نگران اند که منافع دولت بایدن در روند مذاکره باعث شود که چشمش را به روی تهدیدات ایران علیه همسایگانش ببندد.

سرانجام دولت بایدن به دنبال آن است که ضمن حفظ اهرم فشار بر ایران و تاکید بر هزینه‌های بالای رفتارهای نامطلوب این کشور امکان ارائه مشوق‌هایی برای رفتار بهتر ایران در قبال همسایگانش را هم داشته باشد.

امکان آشتی دادن این اهداف متضاد هرچند دشوار ولی ممکن است اما نیازمند فکرکردن به اقداماتی مشخص‌تر است. دقیقاً به دلیل این که بازگشت به برجام چندان ساده نخواهد بود دولت بایدن باید به فضیلت ضرورت رفتار کند: آمریکا کماکان باید آمادگی خود را برای پیوستن به برجام و مذاکره برای یک توافق جایگزین اعلام کند امری که می‌تواند به اروپایی‌ها اطمینان خاطر بخشد و این پیام را ارسال کند که دولت بایدن توافقات چندجانبه را محترم می‌شمارد اما همزمان تصریح کند که نیازی نیست دستیابی به تفاهم محدودتری که مواضع هسته‌ای فعلی ایران را به شرایط گذشته تقلیل دهد به تاخیر افتد و روشن سازد که کاهش محدود تحریم‌ها در ازای چنان اقداماتی امکان‌پذیر است. مثلاً آژانس بین‌المللی انرژی اتمی گزارش داده که ایران ۱۶ برابر بیش از میزان مجاز اورانیوم کم‌عیار تحت مفاد برجام در اختیار دارد دولت بایدن می‌تواند خواستار کاهش ۲۴۰۰ کیلوگرم فعلی به ۱۰۰۰ کیلوگرم و پیاده‌کردن دو آبشار سانتریفیوژ پیشرفته شود که تا کنون نصب شده‌اند. در عوض دولت آمریکا می‌تواند دسترسی ایران به برخی حساب‌هایی را فراهم سازد که ذخایر ارز خارجی ایران را نگه می‌دارند و همزمان دیگر تحریم‌ها را حفظ کند.

مزیت این معامله «اندک در ازای اندک» این است که زمان تسلیح هسته‌ای ایران یعنی دستیابی به تولید مواد شکاف‌پذیر در سطح نظامی را طولانی می‌کند اهرم‌های فشار آمریکا را محفوظ می‌دارد و نیازمند آن نیست که هم جمهوریخواهان کنگره و هم متحدان خاورمیانه‌ای از بازگشت آمریکا به برجام که به چشم آن‌ها نمادی از مشکلات است استقبال کنند. به علاوه این روش می‌تواند زمان بخرد تا بایدن بتواند آنچه را که صریحاً خواستار آن شده انجام دهد: مذاکره بر سر یک توافق جایگزین برای برجام که مفاد آن را گسترش دهد و موضع تهاجمی ایران در منطقه را هم دربرگیرد. بایدن پیش از اتخاذ چنین موضعی باید با کنگره متحدان اروپایی اسرائیل سعودی‌ها و اماراتی‌ها مشورت کند. اروپایی‌ها که طرفدار بازگشت به برجام هستند از هر اقدام آمریکا که تهدید هسته‌ای ایران را از مجرای دیپلماسی محدود کند پشتیبانی می‌کنند حتی اگر اقدام آمریکا به معنای توافقی محدودتر در ابتدای کار باشد. کنگره و دوستان آمریکا در خاورمیانه خواهند خواست که بدانند اهداف آمریکا چیست و چگونه می‌خواهد اهرم‌های فشار خود را حفظ کند. البته که ایرانی‌ها هم در دستیابی به آنچه ممکن است نظر خواهند داشت. خامنه‌ای به‌رغم اظهارات مبارزطلبانه خود می‌داند که ایرانی‌ها به کاهش تحریم‌ها نیاز دارند و به دنبال راهی برای رسیدن به آن خواهد بود اما نباید آن را رایگان به دست آورند.

*دنيس راس رايزن انستیتو و هموند برجسته ویلیام دیویدسون در انستیتو واشنگتن است. این مقاله نخست در وبسایت بلومبرگ

<https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2020-12-26/biden-s-iran-policy-nuclear-compliance-keeping-u-s->

leverage منتشر شده است و براساس یادداشتی نوشته شده که بزودی با موضوع انتقال ریاست‌جمهوری از سوی انستیتو واشنگتن منتشر می‌شود و به سیاست آمریکا در قبال مسئله هسته‌ای ایران می‌پردازد.

BRIEF ANALYSIS

Iran Takes Next Steps on Rocket Technology

فوریہ ۲۰۲۲ ۱۱

◆
Farzin Nadimi

[\(/policy-analysis/iran-takes-next-steps-rocket-technology\)](#)

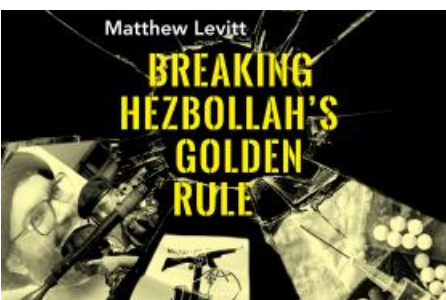
BRIEF ANALYSIS

Saudi Arabia Adjusts Its History, Diminishing the Role of Wahhabism

فوریہ ۲۰۲۲ ۱۱

◆
Simon Henderson

[\(/policy-analysis/saudi-arabia-adjusts-its-history-diminishing-role-wahhabism\)](#)

ARTICLES & TESTIMONY

Podcast: Breaking Hezbollah's Golden Rule

فوریہ ۲۰۲۲ ۹

◆
Matthew Levitt

[\(/policy-analysis/podcast-breaking-hezbollahs-golden-rule\)](#)

TOPICS

[\(fa/policy-analysis/syast-amryka/\)](#) سیاست آمریکا

[\(fa/policy-analysis/mn-ashah/\)](#) منع اشاعہ

REGIONS & COUNTRIES

